

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 7.

Stockholm den 18 Februari 1909

2:a årg.

Prenumerationspris: 1/4 år . . . kr. 4: 50 1/2 år . . . kr. 2: 50 3/4 3: 50 1 år 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästernuuvuolugutu 51, en tr. Telefouer: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgifvare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: Kl. 11—12. Sthlm 1909, F. Engelsds Boktr.	Expedition och Annonskontor: Mästernuuvuolugutu 51, en tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 % 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
--	--	---	---	---

La Française.

Fredrika-Bremer-Förbundets franska motsvarighet.

Frågan är om man kan tala om motsvarighet, när det gäller förhållanden i två så olika land som Sverige och Frankrike. Men kampen för kvinnans frigörelse har gemensamma drag öfverallt, där den föres, ty motståndet är detsamma och kvinnorna måste bana sig samma väg till utveckling och större frihet. Skillnaden är egentligen, att några hunnit ett stycke längre än andra.

Kanske har *La Française* ännu icke uppnått den fasthet i organisationen, detta delarnas ingripande i hvarandra och framför allt den auktoritet, som utmärker Fredrika-Bremer-Förbundet, men de bägge föreningarna ha satt sig samma mål före: förbättrandet af kvinnans ställning och hennes höjande i andligt afseende.

Föreningen *La Française* stiftades i december 1906 på initiativ af madame Jane Misme, då en framstående teaterkritiker. Ett aktiebolag bildades med aktierna satta till 100 fr. stycket, för att så många som möjligt skulle kunna bli delägare. Föreningens verksamhet är trefaldig, den består af en klubb med namnet *Salon International*, en upplysningsbyrå och tidningen *La Française*, hvars redaktör är madame Misme. Det är madame Misme, som hela tiden varit själen i detta före-

tag, hennes energi och hennes personliga älskvärdhet vinna ständigt nya segrar för *La Française*.

Hederspresident för *Salon International* är utrikesministerns fru, madame Pichon, och i dess styrelse sitta bland andra ministerfruar äfven grefvinnan Gyldenstolpe, svenska ministerns maka. Det är första gången i Frankrike, som damer af värld ingått som medlemmar i en förening för kvinnosaken, där de komma i personlig beröring med arbetande kvinnor.

Salon International vill vara till nytta för så många olika kategorier af kvinnor som möjligt. Tillträdet till denna klubb är äfven öppet för utländskor, som komma till Paris för en längre tids vistelse. Den har en lokal med tærum, läsrum, koncertsal och salong, allt inredt med kvinnlig smak; målarnorna, som äro medlemmar af klubben, kunna utställa sina verk där, och de musikaliska artisterna få låta höra sig själfva eller sina alster på de matinéer, som *La Française* anordnar på sin lokal en gång i veckan. Hvarje

Madame Jane Misme.

år i december hålles en försäljning af medlemmarnas konstverk och handarbeten. Dessutom förekomma diskussioner och föredrag en gång i månaden.

Hvad upplysningsbyrån beträffar, så sysslar den med

platsanskaffning, skaffar upplysningar af alla möjliga slag, rent praktiska som vid val af bostad och inackordering, ger juridiska råd och anvisningar vid studier, åtager sig alla slags uppköp och försäljer koncertbiljetter för medlemmarnas räkning. Den tillhandahåller äfven böcker på föreningens lokal, mest sådana som beröra kvinnofrågan.

Medlemsavgiften är satt till 20 francs om året, och äfven män kunna under vissa villkor bli medlemmar. Prenumeration på tidningen *La Française* är obligatorisk för klubbens medlemmar.

Publikationen *La Française* har utseende af en daglig tidning men utkommer endast en gång i veckan. Det är som sagt *me Misme*, som är dess redaktör, och hon arbetar för tio, ty *La Française's* affärer äro ingalunda lysande, fast den vinner i styrka och får allt fleras sympatier för hvar dag som går. Som alla kvinnotidningar, hvilka ledas af kvinnor, utmärker sig *La Française* för sin grundlighet och sin tillförlitlighet. Vare därmed icke sagt, att den är svårläst, därtill ha dess redaktion och dess medarbetare för mycket fransk esprit.

Tidningen har naturligtvis sitt intresse riktat på frågor, som beröra kvinnorna nära, och under den gångna hösten har den varit i elden för en orättvisa mot kvinnor, den har haft sin »affär». Saken hade för något år sedan sitt motstycke hos oss och kan kanske därför intressera svenska läsarinor. Det gällde de kvinnliga biträdena i statens tjänst. Finansministern Caillaux hade behjärtat de lågt aflönade statsbetjäntes ställning och höjt deras löner på samma gång som han ökade deras utsikter till befordran. Men de som extra ordinarie anställda kvinnorna blefvo helt och hållet förbigångna. Finansministern förklarade, att han vill inte ha några kvinnor i statens tjänst, och därför skola de redan anställda svältas ut. *La Française* började då en kampanj dels mot finansministern personligen, dels i kammaren, men ännu har denna inte ledt till något resultat. Tidningen arbetar på att skapa en opinion till kvinnornas förmån bland de för kvinnosaken intresserade deputerade och att få frågan om de statsanställda kvinnornas aflöning inför kammaren, ty med finansministern kommer man ingen hvart.

Och *La Française's* ställning till frågan om kvinnans politiska rösträtt, säger ni. I ett af sina senaste nummer lofvar *La Française* att uttala sig i ett längre sammanhang om sin ställning till kvinnorösträtten. Den har icke förut haft kvinnans rösträtt på sitt program, men i januari 1909 ämnar den börja helt varligt att arbeta för denna sak.* Af hvad den redan sagt i frågan, kan man sluta att den anser ett kraftigt upplysningsarbete böra föregå kvinnornas kraf på rösträtt.

Det kan förefalla egendomligt att en kvinnotidning, som oförskräckt börjar en kamp mot regeringen, drar sig för att förklara sina sympatier för kvinnans politiska rösträtt. Förklaringen ligger nog däri, att det finns ett kvinnligt rösträttsparti med madame Auclerc och den kvinnliga läkaren madame Madeleine Pelletier i spetsen, men det är

* Sedan denna artikel skrefs är den fixerade tidpunkten passerad, och *La Française* har haft tvänne artiklar i rösträttsfrågan.

anarkistiskt, och den besinningsfulla *La Française* finner sig föranlåten att taga afstånd från dess samhällsomstörande propaganda.

Däremot har *Conceil National des Femmes* en förening som har kvinnans rösträtt på sitt program, tidningens stora sympatier. Denna förening, som egentligen vill utgöra ett band mellan de olika kvinnoorganisationerna i Frankrike, uttrycker målet för sin verksamhet på följande sätt: stärkande af familjen, som är samhällets grundval, genom lika rätt för man och kvinna och genom arbete för freden.

I *La Française's* spalter dyker frågan om kvinnans ställning upp om och om igen. Det är den gifta kvinnans äganderätt, det är moderns och faderns auktoritet gentemot barnen, det är skilsmässolagen, allt saker, som ha ett brännande intresse i Frankrike för närvarande genom deputeradekammarrens arbete på äktenskapsbalkens omgestaltning.

Det är ett uppfostrings- och väckelsearbete för kvinnorna — och för männen, som *La Française* satt som sitt mål. Icke ett kvinnornas krig mot männen utan en lugn öfverläggning af gemensamma intressen för att båda parterna må komma att se klart i hvad som angår dem bägge och hjälpa hvarandra.

Paris i december

ELISABETH KREV.

Hvad vi vunno den 10 februari 1909.

Den af riksdagen den 10 februari stadfästade rösträttsreformen, som tillförde Sveriges män den länge omstridda allmänna rösträtten, bragte äfven kvinnorna en betydande landvinning, ehuru icke på de politiska rättigheternas område. De nya kommunallagarna, hvilka till följd af den antagna rösträttsreformen komma att träda i kraft från och med nästa år, göra **röstberättigad kvinna valbar till alla kommunala förtroendeposter med undantag af inträde i landstingen**. Detta är den stora och betydelsefulla seger, som vi kvinnor kunna anteckna samtidigt med den för oss i öfrigt, praktiskt taget, ovidkommande lösningen af den politiska rösträttsfrågan. I hvad utsträckning denna valbarhet kommer äfven de gifta kvinnorna till del utredes i en annan artikel af dagens nummer i samband med gift kvinnas rätt till egen debetsedel och möjlighet för henne att genom själfdeklaration förskaffa sig en sådan.

Ännu en den 10 februari beslutad grundlagsändring blef för kvinnorna en vunnen seger. Det af 1907 års riksdag antagna förslaget af ändrad lydelse af paragraf 28 regeringsformen, hvilket hade till syfte att bereda kvinnor **tillträde till vissa lärarebefattningar vid statens läroanstalter och till beställningar vid inrättningar för vetenskap, slöjd och skön konst samt till läkare-**

befattningar i statens tjänst, bifölls af riksdagens båda kamrar utan föregående diskussion.

Den 10 februari har således tillfört äfven kvinnorna nya rättigheter. Den rättvisa, som därmed

bevisats dem, skall bidraga till att gifva dem nytt mod att med friska krafter fortsätta striden för den stora, väsentliga rättighet — politisk rösträtt — som den dagen undanhölls dem.

Deklarationsplikt och rösträtt.

Är jag skyldig deklarerera, och i så fall för hvad?, är en fråga som man ofta hör i dessa dagar; frågan vanligtvis framställd med ett visst obehag, för att icke säga retlighet, tydande på tillvaron af en oangenäm idéassociation: deklARATION = SKATT.

Att dock deklARATIONEN EJ blott mynnar ut i skatt, EJ blott åtföljes af skyldigheter utan äfven af rättigheter, förbises vanligtvis, åtminstone af dem, för hvilka den kommunala rösträtten EJ längre är ny. Jag påmindes om detta faktum, då häromdagen en annan fråga ställdes till mig: Har jag rättighet att deklarerera? Motivet till denna fråga ligger klar. Bakom önskan att få deklarerera och blifva taxerad ligger önskan att få komma i åtnjutande af den kommunala rösträtten. De, för hvilka denna fråga är brännande, äro de gifta kvinnorna.

Hittills har det varit synnerligen svårt för gift kvinna att få blifva särskildt taxerad. Äfven om på enstaka håll praxis utbildat sig att gift kvinna i vissa fall taxerats, fått egen debetsedel för enskild egendom, har denna praxis aldrig haft stöd hos de högsta skattemyndigheterna. Man har t. o. m. sett den åsikten uttalad af rättslärd, att särskild beskattning af gift kvinna endast i det fall vore öfverensstämmande med våra civilrättsliga grundsåter att egendoms-gemenskapen mellan makarna fullständigt upphäfts genom boskillnad eller äktenskapsförord.

Sträfvanden att göra den gifta kvinnan kommunalt röstberättigad hafva på de senare åren dock allt starkare gjort sig gällande. Nödvändig förutsättning för valbarhet till de kommunala förtroendeuppdragen äro nämligen, som bekant, att personen ifråga äger rösträtt inom kommunen, och det har framträdtt såsom en löjlig orättvisa att de gifta kvinnorna, hvilka ju i många fall synas särskildt lämpliga till dessa värf, varit uteslutna, då röstberättigad ogift kvinna kunnat inväljas i skolråd, fattigvårdsstyrelse, fosterbarns- och barnavårdsnämnd. Enligt de genom godkännande af rösträttsförslaget antagna nya kommunallagarna äro kvinnor numera valbara till alla kommunala förtroendeuppdrag förutom uppdraget såsom landstingsman. Med anledning af denna lag väcktes vid föregående års riksdag motion om att en personlig tilläggsröst skulle gifvas hustru till kommunalt röstberättigad man, äfven om hon icke vore taxerad för inkomst. Detta förslag föll, och därigenom står det

stora flertalet gifta kvinnor fortfarande utanför den kommunala rösträtten och valbarheten.

Kan då gift kvinna öfverhufvud taget blifva särskildt taxerad och är hon skyldig, eller med andra ord, har hon rätt att deklarerera? Genom K. K. af den 16 okt. 1908 har detta spörsmål blifvit klargjordt. Där heter det: »Skattskyldig taxeras för den inkomst han åtnjutit under det nästföregående året. Gift man taxeras för all makarnas inkomst, *i den mån inkomsten icke varit af beskaffenhet att hustrun enligt lag ägt att ensam däröfver råda. För inkomst af dylik beskaffenhet taxeras hustrun.* En annan paragraf säger: »Skyldiga att utan särskild anmaning på heder och samvete årligen afgifva uppgifter till ledning vid taxeringen äro: annan skattskyldig, som nästföregående år varit taxerad till inkomstskatt för minst 1,000 kronors inkomst eller samma år åtnjutit inkomst till enahanda belopp af beskaffenhet att den bör till inkomstskatt taxeras». Sammanställas dessa bestämmelser, framgår att gift kvinna som åtnjutit en inkomst af ofvan nämnda slag af 1000 kronor EJ blott har rätt utan är skyldig att deklarerera.

Huru skall då den inkomst vara beskaffad hvaröfver hustru enligt lag har rätt att ensam råda? Dit hör all hennes inkomst af eget arbete samt inkomsten af hennes enskilda egendom under hennes förvaltning; d. v. s. det är EJ tillräckligt att hustru *äger* enskild egendom, denna må bestå i fast egendom, som hon ägt före äktenskapets ingående, eller i fast eller lös egendom, som tillfallit henne såsom arf, gåfva eller genom testamente med förbehåll att den skall enskildt tillhöra henne, utan förbehållet skall äfven innefatta bestämmelse om att egendomen skall lyda *under hennes förvaltning*, eller ock skall genom äktenskapsförord sådan förvaltning vara hustrun förbehållen. Utan uttrycklig bestämmelse härom lyder nämligen äfven hustruns enskilda förmögenhet under mannens förvaltning och dess afkastning går in i det gemensamma boet, hvaröfver mannen äger råda. Är hustru boskild, är förmögenhetsgemenskapen mellan makarna upphäfd oeh all hustruns inkomst blir hennes enskilda under hennes förvaltning.

Det är således i lag klart bestämdt, att gift kvinna skall särskildt taxeras förutom för den inkomst, hvaröfver hon genom äktenskapsförord eller på grund

af boskildnad erhållit förvaltningsrätt, äfven för inkomsten af hennes eget arbete af hvad slag det vara må. »Kan hustru genom eget arbete något förvärfva, däröfver må hon ock råda» heter det i Giftermålsbalken. Om makarna ej fäste sig vid att betala dubbel skatt, finnes det intet hinder för hustrun att uppskatta sitt underhåll i hemmet i penningars värde och deklarerera detta såsom inkomst af arbete, nämligen af det arbete hon utför i hemmet. Visserligen är hustru gifvetvis ej skattskyldig för sådan inkomst, men ingen — utom mannen — torde opponera sig mot att skatt betalas utöfver hvad den skattebetalande är skyldig. Nu för tiden är det dock ej så få gifta kvinnor, som hafva arbete utom hemmet, och det är dem jag i första hand skulle vilja uppmana: Tagen vara på Eder rätt att deklarerera och förvärfva Eder därigenom den kommunala rösträtten. Äfven om Ni ej kommit upp till 1,000 kronors inkomst, då Ni ha skyldighet deklarerera, ha Ni rättighet deklarerera, om Ni åtnjuta en mindre inkomst, och begagnen Eder däraf. Med nedsättandet af det kommunala röstmaximum till 40 röster komma äfven de smärre röstetalen att blifva af betydelse vid valen. Den gifta kvinnans praktiska erfarenhet behöfves i det kommunala lifvet. Det är därför de gifta kvinnornas skyldighet att, när lagen så medgifver, förvärfva och begagna sin kommunala rösträtt.

M. S. v. H.

Allmänhetens ökade kraf på skolan i våra dagar.

På begäran lämnas plats för nedanstående artikel, hvilken redan varit synlig i Göteborgs Handelstidning men som förtjänar ytterligare spridning på grund af de beaktansvärda synpunkter, som däri framhållas.

De fordringar, som ställas på den nutida skolan, äro i sanning ej små, nej, det svindlar ibland för barnauppfostraren i våra dagar vid tanken på allt, som under skoltiden skall medhinnas för att bereda den unga människan att intaga sin plats ute i samhällslifvet, detta invecklade moderna samhälle, som ställer allt större och större kraf på sina medlemmar.

Skolans ursprungliga uppgift att meddela elementära kunskaper i allmänbildande ämnen har alltid varit parad med uppgiften att genom de meddelade kunskapsvärdena vidga lärjungarnas andliga horisont, utvidga intelligensen, värma hjärtat, rena och stärka viljan. Därtill har, särskildt under de senaste åren, kommit uppgiften att hos de unga väcka den sociala känslan, att klargöra den skuld, hvari alla stå till hvarandra och till det gemensamma samhället, så att de må träda ut i lifvet, beredda att arbeta ej blott för egen vinning utan äfven i det allmännas tjänst. Allt detta är vidtomfattande uppgifter för skolan, synnerligast som de nämnda begreppen ej äro skarpt begränsade

utan tvärtom kunna vidgas ut i det oändliga. Särskildt att meddela elementära kunskaper i allmänbildande ämnen, hur har ej den uppgiften ökat för hvarje år? Och trots bristen på tid för nya ämnen, ha sådana tvungits in i riklig mängd, främst på flickskolornas af lagar och förordningar ännu ej så strängt fastställda schema. Hvar och en, som finner en reform i samhället nödvändig, vänder sig till skolan såsom den anstalt, hvilken skall öppna sina portar för det botemedel, som skall åstadkomma reformen. "Utilitaristen og estetiker, lægen og socialpolitikeren, agraren og forretningsmanden, alle har de sine opdragelses-, kunskabs- og undervisningsidealer, alle raaber de paa skolen! Figaro her, Figaro der! Jag siger icke at de icke kan have mere eller mindre ret, men sammenlagte vil de sprænge skolen, ja hvad værre er, de vil sprænge ungdommen." Så talade den erfarne skolmannen, dr Otto Anderssen från Kristiania i ett briljant anförande om "Skolen for Skolens Opgaver", som han höll vid det 5:te privata nordiska skolmötet i Askov i somras. Hvar enskild sak kan vara förträfflig, ja, t. o. m. mycket behjertansvärd i och för sig, men någon verklig uppfostran i djupare mening vinnes ej, om af alla enskildheterna icke kan danas en verklig enhet. I alla dessa kraf tyckes man alltför ofta glömma, att det finnes för barnens fostran en annan ännu viktigare institution än skolan, nämligen *hemmet*. "Jäväl", invänder här någon, "men hemmen äro ofta slappa och pliktförgätta, då det gäller barnens uppfostran, vi måste därför vända oss till skolan". "Det kan så vara", säga skolans målsmän, "men kan det verkligen vara rätt, att skolan åtager sig hemmens ansvar och deras plikter?" "Det kan ej" säger Anna Sandström (Verdandi, h. 8, 1908), "vara stärkande för hemmet som institution att oupphörligt i skolans anordningar läsa sin egen inkompetensförklaring." Det är mycket, som naturligt hör hemmet till, som man i våra dagar kräfver af skolan och dess lärarepersonal, till men för både skola och hem.

Dessa tankar tränga sig särskildt på mig, då jag ser allmänheten gång på gång vädja till skolorna och deras medverkan vid penninginsamlingar, vid anteckning å listor för skilda ändamål, vid välgörenhetsfester o. s. v. All dylik hänvändelse till skolornas lärjungar bringar oro och afbrott in i det lugna arbete, som skolan behöfver för att fylla sina maktpåliggande uppgifter, eleverna dragas bort från sina närmaste plikter och upptagas tyvärr alltför ofta af tomma, fåfånga tankar, som så lätt följa med förarbetena till fester "för välgörande ändamål". Ej sällan framhäfves genom dylika tillställningar och insamlingar barnens olika ekonomiska villkor, något som ju skolan bör noga akta sig för. En mångårig verksamhet som lärarinna samt otaliga vittnesbörd af kolleger ha dessutom lärt mig, att en aldrig så frivillig insamling å skolan ofta af barnen och deras föräldrar uppfattas som tvång, låt vara mildt, från skolans sida. Och är det måhända ej just detta tvång, som man ofta kanske omedvetet tar med i räkningen, då man vänder sig till skolan för att få biljettförsäljning, penninginsamling m. m. mer systematisk och därför mer inbringande? Hur vacker offervilligheten än är, må man ju observera, att barnen ytterst sällan offra

något själfva, det är föräldrarnes kronor och ören det gäller. Och hvad "det välgörande ändamålet" angår, så skymmes det alltför ofta af festen, t. ex. basaren, som är medlet. Basaren blir nog oftast nummer ett och det vackra ändamålet nummer två i barnens sinnen. Men skolan kan aldrig gå in på att så pruta af på sina ideella kraf, att den låter ändamålet helga medlen, såsom ofta blir fallet vid de vuxnes välgörenhetstillställningar. Om också det ekonomiska utbytet af en "Barnens dag" med böss-skramlade, kostymerade, hufvudyra ungdomar är tillfredsställande, så kanske den pekuniära vinsten i många fall måste vägas mot moralisk och sedlig förlust. Har skolan rätt att bidra till sådant, som kan försvaga de ungas moral och inleda dem i frestelse? Bör skolan åtaga sig ett sådant ansvar? Skulle ej föräldrarna bäst känna sitt barn och kunna bedöma dess moraliska motståndskraft? Skolan vill därmed ej hindra sina elever från att känna med de lidande eller i andra afseenden förnimma tidens strömningar, men hon måste själf få välja *sin tid* och *sina medel* för att ej störas och oroas i sina hufvuduppgifter af all den påträngande välvilja, som i våra dagar vill draga henne med i den ena filantropiska, sociala, patriotiska rörelsen efter den andra. Glädjen och nöjet bannlyses ej därmed. Skolfester, skolresor m. m. anordnas ju af skolorna själfva, liksom äfven skolföreningar med filantropiskt, socialt eller patriotiskt syfte finnas vid dem. Och glädje bör barnet känna i rikt mått, såväl då det fyller sina små plikter i skolarbetet som under fristundernas friska lekar.

Frågan om skolans ställning till allmänhetens ökade kraf på skolornas deltagande i välgörenhetstillställningar, penninginsamlingar o. dyl. var föremål för liflig diskussion inom Göteborgs Flickskoleförening den 14 nov. förra året. Man påpekade där särskildt de många uppmaningar till insamlingar af olika slag, till prenumeration på barn- och jultidningar samt andra publikationer, till distribution af profhäften och annonskort af olika innebörd, till utläggande af listor med skilda ändamål, hvarmed de redan af sitt dagliga arbete ganska betungade lärarinnorna öfverhopas. Många bevis framkommo på att barn och föräldrar missuppfatta dylika genom skolan framförda uppmaningar, dels såsom förut nämnts tagas de såsom ett slags tvång från skolans sida, dels händer t. o. m., att vederbörande tro, att lärarinnan har någon pekuniär vinst af detta extra arbete. Mötet, i hvilket deltog de flesta föreståndarinnorna och ett stort antal lärarinnor vid stadens högre flickskolor, ansåg, att då föräldrarna kunna nås genom annonser i de dagliga tidningarna, genom affischer m. m., föreligger intet skäl, hvarför skolan skall låta påtvinga sig detta arbete, synnerligast som det bidrager till att förvirra de ofta redan oklara begreppen om skolans verkliga väsen och uppgifter. De små bagateller, som det oftast varit frågan om, kunna ha sina större konsekvenser, hvarför det är tid att göra front mot denna utifrån kommande inblandning i skolans lif och arbete. Skolorna uppskatta till fullo de vackra uppslag, som ofta gifvas af allmänheten till nytta och glädje för ungdomen, men anse, att föräldrarna böra taga dylika förslag i sina händer, då det tillkommer dem och ej barnen själfva eller

deras lärarinnor att bestämma öfver barnens från skolarbetet lediga tid. Det går nog exempelvis lika lätt för föräldrarna att teckna på en i en bokhandel utlagd lista, skött af en person, som har sådan anteckning till uppgift, som att efter bud från lärarinna genom barnet till hemmet och samma väg tillbaka igen anteckna å en lista, som framlagts och tillvaratages af någon af de med sitt ordinarie arbete strängt upptagna lärarinnorna. Den, som ej haft om hand anteckning å listor i skolor, vet ej hvad det vill säga. Se här ett exempel bland många: När första-majblomman skulle säljas i skolorna, får först föreståndarinnan af vederbörande uppmaning därtill. Hon ger order åt hvarje klassföreståndarinna, som i sin tur talar med sin klass om det vackra ändamålet samt gör i ordning en lista för anteckning. Hvarje elev skall i sitt hem fråga hur många blommor hon får köpa för att på bestämd dag ge lärarinnan svar. På grund af någras glömska och andras frånvaro för sjukdom försenas uppgiften. Klassföreståndarinnorna lämna föreståndarinnan sina rekvisitioner, denna summerar ihop och afsänder skolans rekvisition till första-majblommans expedition. Så mottages betalningen, och somliga elever stoltsera med sin frikostiga rekvisition. Sedermera afhämtas blommorna å expeditionen och utdelas af föreståndarinnan till klasslärarinnorna och af dessa till resp. klasser enligt de förut uppgjorda listorna. Och dock torde observeras, att blommorna kunde ha erhållits i butiker, ute på gatorna, direkt, utan skolan som mellanhand, utan att tid och krafter där tagits i anspråk, och intresset för den särdeles vackra idé, som första-majblomman representerade, hade nog likafullt väckts i de ungas sinnen. Det är en för skolorna själfva skadlig öfvertro bland allmänheten, att allt, som rör ungdomen, skall ske genom dem.

Det är ej blott i vårt land, som skolorna hotas i sina egentliga uppgifter genom välvillig, men ofta olämplig inblandning utifrån. På det förut nämnda skolmötet i Askov klagade både danskar och norrmän öfver samma sak. Alla där tillstådesvarande pedagoger voro eniga om, att det särskildt i vår nervösa tid med de mångahanda stridande inflytelserna och de ofta splittrande samfundskrafven på de vuxna, är af vikt, att skolan söker stå lugn och fast med sitt bestämda mål att dana starka karaktärer för lifvets kamp genom arbetsförmågans användning på de förenklade uppgifter, som de ungdomliga krafterna räcka till för, utan att hålla skolans dörrar vidöppna för alla de påträngande krafven utifrån, och dock utan att hermetiskt sluta dem för alla de friska vinderna i tiden.

TYRA KULLGREN.

Våra ärade läsare

uppmanas värdsamt att särskildt nu i början af det nya året ifrigt verka för DAGNYS spridning genom värfvande af nya prenumeranter.

Den äkta kärleken.

Tätt på »Erotikon» följde Per Hallströms »Alkestis» (i volymen »Två legenddramer»), på satyrspellet tragedin, redan, som jag antydtt, förberedd af doktor Triewalds allvarsbådande förkunnelse. Efter att med hvinande hugg ha krossat idolerna reser diktaren med andaktsfullt ömma händer ett altare åt idealet, och de, som nyss uppsluppet jublade öfver de grimaserande belätenas fall, samlas nu i from dyrkan kringden rena offerlågans vigda härd.

Alkestissagan, sådan den efterlämnats till oss i Euripides' brokigt och saftigt utsirade version, bjuder mångahanda möjligheter, ägnade att locka såväl farsören som tragöden och mellanklassdramatikern. Den vid första påseendet strålande klara idén — kärlekens makt öfver döden — fördunklas af intresse-splittrande och karikatyrmissiga bisaker och än mer genom den sorgfälligt pröfvande eftertanken. Det låg ingen evighetsgiltig skaldeintuition bakom den grekiske mästarens effektfulla teaterpjäs, och den måste undergå en grundlig omsmältning för att kunna värdigt uppträda inför ett släkte med årtusendens förvandlingar af lifs- och mänskouppfattning bakom sig. Det som var en spännande fabel blir ett pockande problem, i uppfinningens sorglösa arabesker spejar man efter symboliska linjer.

Det är då också en ny »Alkestis», en förändligad, till våra dagars språk och känslövanor öfversatt, som Hallström skänkt oss. Han har oändligt djupare intentioner än sin äldste föregångare och behöfver icke som denne göra eftergifter åt en atensk pöbels barnsliga skådelystnad.

Var »Erotikon» ett teaterstycke tillskuret och utarbetadt efter scenens regler, så har man här blott utkastet till ett skådespel, fullt af lätta dramatiska anslag, som omedelbart förklinga i lyrik. Här och där uppdyka fragment af verklig dialog, dessemellan sjunga eller tala mänskorna för sig själfva eller förbi hvarandra. Författaren rör så skyggt och varsamt vid sitt ämne, som fruktade han att platta till det med ett kraftigt grepp. Faran låg verkligen nära, men i hans mjuka handtering har stoffets bräckliga fägring härligt bevarats.

Smekamt intagande som drottning Alkestis' hulda gestalt är versen, silfverklingande och musiskt dansande i Apollos sånger, tankfullt innerlig, naturligt flytande i dialogjamberna. Af kampen mellan rytm och tonfall, blankversens arfsynd, spåras intet här. Inga tunga, yppiga draperier af ord och bilder — språket sluter sig kring stämning och tanke som en florstunn klädnad. Den som uppnår sådant innehar mästargraden i ordets konst.

Diktaren har bibehållit mera af Euripides' apparat än man hade skäl att vänta. Äfven hans kung Admetos skickas ut på den ömkliga tiggerstråten, på

jakt efter en mänska, som åtar sig att dö i hans ställe. I originalet anfaller han sina åldriga föräldrar, men här ha dessa utbytts mot oskylda, ett par fattiga och vanlottade undersåtar. Det förra kan väl i första ögonblicket synas anstötligare — Voltaire har uttalat sin dygdefulla harm öfver denna oförsynthet — men hvem var närmare förpliktad att vidmakthålla Admetos' lif än hans dagars upphof? Likväl hade denna sällsamma familjescen här varit malplacerad, ty med nutidens insikter i moderskapets psykologi kunde författaren svårligen undgått att låta Admetos' mor extatiskt underkasta sig offret, och hvar hade då Alkestis blifvit af?

Det grekiska dramats parodiske deus ex machina har Hallström eget nog öfvertagit. Herakles uppträder med klubba och lejonhud, men icke längre som den stojande dryckesbrodern, fatal i begravningsstämningen, utan som en godmodigt urban och storsint tjänstvillig husvän, den snälla, fordringslösa onkeln, som ställer allt till rätta. De tolf grofva storverkens hjälte har väl aldrig tillförne visat sig i en så salongsmässig skepnad. Det blir nu denne hedersman som af intresse för vännen Admetos' husliga lycka går ner och hämtar Alkestis ur Hades, en utomordentligt lättvindig expedition. I detta lidelsefria drama förekommer öfver hufvud ingen kamp, på sin höjd knotande eller resignerad underkastelse.

Beklagansvärda Alkestis! Vål kunde hon afundats Eurydike hennes heroiske älskare. Admetos, grinigt rädd om lifhanken, föll det aldrig in att som Orfeus trotsa underjordens makter. Han, Apollos gunstling, har blott fagra ord att uttrycka änklingsorgen med.

Men svårt missförstode man diktaren, om man toge honom för en hånare af manlig feighet.

Nej, för honom är Admetos den äkta mannen, idealmannen, herre i sitt hus, ett pålitligt stöd för hustru och barn samt dugande i offentliga värf. Det är hans skyldighet att skona sig, ty han hör samhället till och har sin väsentliga tillvaro förlagd långt utanför härdens trånga ljuskrets, där han tillbringar sina vederkvickelsestunder i familjens sköte. Men denna härd med tillbehör, som lägger beslag på hans väsens svagaste och underordnade element, kan han lika litet umbära som viddernas fria och kraftspännande lif. Därpå dessa tårar öfver Alkestis' fränfalle.

Hallströms Herakles, ehuru själf en gammal barkad ungar, senterar till fullo Admetos' behof, och när han återför den saknade husmodern (med hvilken han är personligen obekant och hvars önsknin- gar han icke vårdar sig om att fråga efter), så är det endast för att bereda vapenbrodern den hem- och hjärtekomfort, som skall sätta honom i stånd att åter med frid och trefnad draga ut på härjningståg.

Alkestis känner icke sin frivilliga död som ett offer, ty hela hennes lif är det. Hon, idealkvinnan, den mönstergilla husmodern, äger icke en flik af sin varelse: lyda, tjäna, tåga och beundra är hennes tillvaro. Idogt spinnande i tjänstflickornas rund bidar hon härskaren och möter honom med en våldreserad slafvinnas rädda vördnadsbetygelser. O, kalla icke detta ett fattigt och kufvadt lif! Hon dignar ju under den rikaste lön — Admetos' ofvan skildrade kärlek.

Denna Alkestis är som sagdt bedårande. Ljuft skön som en blomma eller ett barn. Ur hennes smärtsamt milda mun talar en själ i sömnen. Ja, hon sofver, hon har aldrig lefvat, och, bland Hades' skuggor tycks hon mera hemma än i Admetos' hus-håll. Hur grymt att hämta henne upp till förnyad spånad, barnuppfostran och hustrubestyr!

Men hon hör i sin ringhet jorden till som Herakles och Admetos i sin dådstorhet. Jorden, människans sköna hem, hennes jämmerdal och hennes himmel! En hymn till jorden och en lofsång öfver människans lott är i sin innersta grund denna programdikt, äktenskapets höga visa och husmoderns tragedi. I Per Hallströms poesi finns icke rum för längtan efter oändlighet, efter evighet, efter vingar. Han tycks icke veta af den andens vantrefnad, som förleder till religion. Kryp ihop inom ljuskretsen, kring brasan som måttfullt värmer hjärta och lemmar; därutanför är mörkt och kallt och troligen ingenting att se, så ljuder hans stillande, visa maning. »När hvar och en sin syssla sköter», instämmer fromt den trifsamme borgaren.

Men någon kunde anmärka, att Apollo vanvårdar sin egentliga syssla, när han med den olympiska lyran i hand stiger ner till jorden att valla Admetos' får.

K. J.

Ur rösträttsdebatterna den 10 februari.

O nsdagen den 10 februari antogs det hvilande rösträttsförslaget af riksdagens båda kamrar. I Första kammaren bifölls förslaget vid företagen votering med 119 röster mot 22, i Andra kammaren med 158 röster mot 53.

Debatterna, hvilka i de båda kamrarna föregingo afgörandet, bjödo icke på något särskildt af intresse. Rösträttsfrågans öde var redan på förhand besegladt, den de senare dagarna här och där uppdykande oron för ett eventuellt afslag i Andra kammaren hade väl endast sin orsak i en viss nervositet inför det annalkande afgörandet, partiernas ställning till frågan och en öfverräkning af rösterna kunde tydligt nog i förväg ange utgången. De anföranden som gjordes, hade ej heller på något sätt karaktären af försök till inverkan på utgången af saken. I sin helhet verkade de närmast som vittnesbörd framburna af de olika

talarna för att klargöra deras och de respektive partiernas ställning.

I Andra kammaren inleddes debatten af hr V. Larsson i Västerås, som framhöll sin åsikt, att antagandet af det hvilande förslaget icke komme att utgöra en lösning af det svenska folkets lifsfråga. Det innebure ett för stort misstroende mot den stora massa af folket, som ännu vore utestängdt. Ungdomen stode utanför, kvinnorna stodo utanför. Kvinnornas rösträttskraf vore ännu obeaktadt, ehuru det framskjutits med ett lugn och en styrka, som hedrar de svenska kvinnorna. Och kvinnorna behöfvas dock med i samhällsarbetet, deras insats är nödvändig för att den sociala utvecklingen skall föras fram på rätt väg.

Hr Larsson yrkade afslag med instämmanden af öfriga partikamrater, socialdemokraterna.

Hr Staaff angaf därpå i korthet de kända skäl, hvilka gjorde att Liberala samlingspartiets flertal böjde sig och röstade för förslaget. Han nämnde därvid, att det frisinnade partiet klargjort sin ställning till kvinnans politiska rösträtt och ville arbeta för densamma.

Hr Lindhagen ville ej anse, att förslaget innebar allmän och lika rösträtt, när det uteslöt mer än hälften af alla medborgare, nämligen kvinnorna, kritiserade den proportionella valmetoden i samband med tvåkammar-system.

Friherre Bonde förklarade, att missnöjet med det hvilande förslaget vore så stort från både höger- och vänsterhåll, att det »möttes på midten».

Hr Andersson i Nöbbelöf ville rösta för förslaget. Häri instämde en mängd medlemmar af nationella framstegspartiet. Hr Nylander yrkade äfven bifall, med instämmanden af medlemmar af landtmannapartiet.

Hr Persson i Tällberg framhöll sin medverkan till genomförandet af den rättfärdiga sak, som nu skulle realiseras genom antagandet af det hvilande förslaget.

Hr Olsson i Fläsbro, som yrkat bifall till förslaget, afvisade under kammarens munterhet äran af att blifva nämnd i sällskap med hr Persson i Tällberg.

Hr Branting ansåg, att hvad som bjöds af politiska rättigheter genom det hvilande förslaget vore för litet, det stänger ute för många, den allmänna rösträtten är på det betänkligaste kringskuren. Betonade att denna fråga ej borde gå igenom med för stor majoritet, en stor majoritet skulle försvåra ytterligare reformer. Och sådana måste nu fram. En stor reform, kvinnans rösträtt, är redan anmäld med så stor kraft, att den ej kan hållas tillbaka. Den och andra måste nu föras igenom.

Bland anföranden för förslaget i Första kammaren märktes hrr Blombergs, Afzelius', Henning Wachtmeisters, Billings, Wieselgrens, Bellinders m. fl.; mot förslaget talade hrr Benedicks, Bohnstedt, Klingspor m. fl.

Debatterna voro avslutade före kl. 2 på middagen, och riksdagens medlemmar hade genom sitt då fattade beslut genomfört den så länge omstridda grundlagsändring, som gifver allmän rösträtt åt Sveriges män.

Jeanne d'Arc — en kvinnlig riddare.

Af SIGRID PLATEN.

(Forts. fr. föreg. nummer.)

Sin kulmen nådde hennes krigarrykte efter det berömda slaget vid Patay, där hela den engelska hären i grund upprefs och dess mest fruktade anförare tillfångatogs. Man har påstått, att jungfrun först hann fram till valplatsen, sedan bataljen redan var vunnen, samt att hennes enda deltagande däri bestod i de heta tårar hon efter vanan med ömmande kvinnohjärta fällde vid anblicken af det rysansvärda massmördandet. Men hur förhåller det sig i så fall med den mot henne fiendtlige krönikeskriivaren Monstrelets bestämda utsago: »och hade i synnerhet Jehanne la Pucelle vid detta tillfälle (slaget vid Patay) förvärfvat så stort beröm och rykte, att alla konungens män ansågo, det konungens fiender hädanefter icke hade någon makt att stå henne emot». Det finns inga som helst skäl att tro honom om att vilja pådikta henne någon ära, som icke tillkom henne. Vare härmed hur som helst, det var i alla händelser hennes »anda», som lifvade de franska soldaterna vid detta tillfälle. Cheferna hade för en gångs skull begärt hennes råd före bataljen, och hon hade svarat med det lakoniska ordet: hafven blott goda sporrar! Förskräckta hade de sport, om det då skulle gälla att fly, hvarpå hon leende och trygg gemålt: ingalunda, men de skola behövas till att förfölja fienden. Detta var ett bevingadt ord, hvars elektriserande verkan var tydlig i det lavinartade rytterianfall, som på några minuter kom fienden att skingras som agnar för stormvinden. Har la Pucelle om icke själf deltagit däri, så dock bevittnat detta angrepp, måste hennes krigarehjärta ha fröjdats öfver, att hennes egen eld nu omsider tändt an i de så länge lamslagna landsmännens sinnen.

Det var icke fanatiskt hat, som hade satt henne i harnesk, därpå finnes mer än ett bevis. Före bataljen försummade hon aldrig att ridderligt uppmana fienden till aftåg i frid, och lika hänsynslöst tapper, som hon visade sig under dess förlopp, lika öm och medlidsam bistod och tröstade hon efter dess slut med tårade ögon de sårade och döende fienderna, bedjande för deras oomvända själar. Ofta personligt förolämpad med de nesligaste skymford, som kunde locka tårar i hennes ögon, kände hon aldrig skadeglädje öfver belackarnas ofärd. Aldrig glömde hon midt i denna barbariska tid, att de voro medmänniskor, och i beundran öfver deras tapperhet manade hon dem i sina skrivelser, att förena sina vapen med hennes landsmäns i gemensam och gagneligare strid mot de otrogna. I sanning hon hade icke gjort sig förtjänt af den grymhet, för hvilken hon föll offer, då hon råkade i deras händer.

Sejerjublet öfver det efter sex månaders belägring befriade Orléans hade ännu icke förklingat, då Jeanne d'Arc ifrigt påyrkat anträdandet af marschen mot Reims. »Jag kommer att räcka ett år allra längst», sade hon aningsfullt, »må man tänka på att väl använda tiden». Men vägen gick genom fiendens område, och kungen förhalade villrådlig tiden med rådplågningar. Förtviflad omfattade Jeanne, som dagligen »sporrades af sitt råd», hans knän och bad: »håll icke så många och långa rådslag utan följ mig nu till eder värdiga kröning». Ingen hade en sådan lefvande känsla af tidens oersättlighet som hon, och hur mycken dyrbar tid hade icke hennes konung redan låtit räddningslöst förrinna. Han lät henne bönfälla förgäves, men tillät henne i nåder att som ett slags segertecken medfölja armén under en del smärre krigsoperationer. Gagnade det icke, så kunde det åtminstone icke skada att hon var till hands för att lifva soldaternas mod, så ungefär torde hans tankegång ha varit. Efter slaget vid Patay ändtligen funno Karl den sjunde och hans hof tiden vara inne för den i deras tanke våghalsiga färden till Reims. Jeanne d'Arc höll sig under hela tåget i konungens omedelbara närhet, och öfverallt, där det gällde att med vapenmakt bereda honom väg, var hon sin vana trogen i täten. Sällan behöfde dock denna utväg tillgripas. Utan större svårighet skedde intåget i Reims år 1429, där kröningen omedelbart vidtog under öfliga ceremonier och festligheter. Under den högtidliga akten stod jungfrun i sin praktrustning med sitt segrande standar vid konungens sida, och sedan den var öfver, var hon den första, som med knäfall under djup rörelse hälsade honom som konung.

Två af de fyra uppgifter hon fått sig ålagda af himlen voro nu fyllda, Orléans befrielse och konungens kröning, men ännu återstod engelsmännens fullständiga förjagande ur riket och befrielsen af hertigen af Orléans ur hans mångåriga fängelse i England. Ännu fick hon icke rasta.

Paris intagande var det närmaste målet. Konungens eriksgata ledde honom emellertid från Reims i slingrande, tidsödande marscher fram och tillbaka. Och det var icke på jungfruns inrådan man illa förberedd gick till storms mot den väl befästa staden, ehuru man efteråt sköt skulden på henne. Under rättgången säger hon uttryckligen, att det skedde på kungens befallning. Men ännu, sedan företaget i grund misslyckats, ville hon, upptänd af stridsifver ehuru sårad icke uppgifva försöket, öfvertygad som hon var om dess utförbarhet, och endast med harm och grämelse måste hon böja sig för kungens order

om återtåg. Så snöpligt lyktade den krönte konungens triumfmarsch. Från den dagen begynte lyckan ock fly jungfruns vapen.

Hennes rykte för oöfvervinnelighet fortlefde dock, och hon var alltjämt föremål för folkets hängifna dyrkan. Man kastade sig för hennes fötter och utbad sig hennes förböner för sjuka och döende eller bad henne röra vid ringar och andra föremål för att bringa välsignelse. Man kysste hennes kläder och fötter, ja märkena efter hennes hästs hofvar, och man bar amuletter med hennes bild. I kapellen upphängdes hennes bild bredvid öfriga helgons, och i kyrkorna lästes »Johanne la Pucelles» bön för konungariket Frankrike. Själ föblef hon oberörd af all denna hyllning, men hennes goda hjärta kunde icke neka det godtrogna folket de tjänster, man bad henne om. Leende rörde hon vid ringarna under förklaring, att det skulle göra samma verkan, om någon annan gjorde det. Men då en from man förebrådde henne, att hon på detta sätt inledde folket till afgudereri, blef hon allvarsam och svarade ödmjukt: »Sannerligen, jag skulle icke kunna bevara min själ för högmod, om icke min Herre själf bevarade mig därför».

Ehuru flera helgonbilder vid tiden för hennes segerrika bedrifter blefvo ommålade med krigisk utrustning och försedda med öfverskriften: la Pucelle, finnes numera ingen enda fullt trovärdig bild af henne i behåll. Man måste låta sig nöja med den skriftliga målning på gammalfranska en samtida fransk krönikeskrifvare ger af hennes person i ett bref till hertigen af Milano år 1429:

»Nämnda Pucelle har ett sällsynt behag i förening med manlig hållning. Hon talar föga och visar en underbar klokhet i sina ord. Hon har en mild kvinnoröst, äter föga, dricker föga vin och tycker om att rida i en lysande rustning. Hon älskar krigsmäns och adligas sällskap lika mycket som hon föga älskar gemene mans besök eller samtal; hon har en rikedom af tårar och ett gladt ansikte; outtröttlig i arbetet, är hon så stark att bära vapen, att hon sex dagar i sträck förblir i full rustning natt och dag» — — —

Annorstädes talas om hennes svarta, kortklippta hår, hennes korta, kraftiga hals och lilla, spensliga gestalt. Ingenstädes nämnes något om skönhet eller om den säkert underbart djupa blicken i denna andeskåderskas ögon. Ofta nämnes däremot den vördnad hon ingaf och den atmosfär af kyskhet, som omgaf henne och som visserligen icke skyddade henne för råa mäns skymfande tilltal, men dock hindrade dem icke blott att röra vid henne utan äfven förtog dem allt begär att ohöfviskt nalkas henne. Och många voro de illvilliga och mistrogna blickar hon parerade med den bergfasta tro, som lyste ur hennes egna ögon.

Midt under den allmänna hänförelsen saknades det likväl icke sådana som tviflade på henne samt

med afund och ovilja bevittnade hennes framgångar, och detta icke endast i fiendelägrer utan äfven vid hofvet. Vistelsen därstädes efter härens upplösning blef henne ock af flera andra skäl pinsam. Hon led lika mycket af kungens slappa, opålitliga karaktär, hvilken hon här hade tillfälle att på nära håll iakttaga, som af hans nedlåtande vänlighet bakom hvilken hon icke utan skäl anade hans misstro mot henne.

På hästryggen i stridens gny var hon lyckligare än här, och därför slöt hon sig med glädje till en af de stridskårer, som på egen hand tämligen planlöst fortsatte kriget mot engelsmännen och deras bundsförvant, hertigen af Bourgogne. Ehuru icke officiellt chef för denna kår, betraktades hon allmänt af befolkningen som sådan, och det var till henne kommunerna adresserade begärda förstärkningar, stormningsattiralj, proviant o. d., icke till den manlige öfverbefälhafvaren. Jeanne dikterade äfven flera af de från fältkansliet utgående breven. Bland åtskilliga af henne bevarade bref finnas tvenne till hertigen af Bourgogne med uppmaning att komma till kröningen i Reims för att försona sig med konungen. Tydligt var det icke endast krigiska, utan äfven politiska uppgifter, som lockade la Pucelle. Och det var icke första gången hon besvor »dem af det kungliga blodet» att i dessa kritiska tider hålla tillsammans mot nationalfienden. Men denna hennes kamp mot enskild egenlystnad och ärelystnad var fullständigt fruktlös.

Riksdagen.

De proportionella utskottsvalen. Det från 1908 års riksdag hvilande förslaget om proportionella val till riksdagens båda kamrar har i Första kammaren antagits utan vidare. Efter en debatt i Andra kammaren, hvarunder hr Kobb, hvilken i en motion vid årets riksdag som bekant yrkat afslag på det hvilande förslaget, ånyo kraftigt framhöll den orättvisa maktställning, som genom de proportionella utskottsvalen kunde tillfalla Första kammaren, afgjordes frågan genom votering. Kammaren beslöt att bifalla det föreliggande förslaget om proportionella utskottsval med 131 ja mot 90 nej.

Notiser.

Kvinnorna i Stockholm och stadsfullmäktigevalen. Hvita bandets tre lokalföreningar i Stockholm samlades en dag i förra veckan på Östermalmsföreningens lokal, Majorsgatan 9 B, till gemensamt diskussionsmöte angående kvinnans ställning och förpliktelser vid de förestående stadsfullmäktigevalen. Mötet gjorde följande uttalande:

»Inseende den stora betydelsen af att få reformvänliga stadsfullmäktige, ställer Hvita bandet en allvarlig uppmaning till huvudstadens kvinnor att intressera sig för de stundande valen samt visa sin ansvarskänsla för samhällets utveckling genom att göra sitt inflytande gällande i så vida kretsar som möjligt och genom att talrikare än hittills deltaga i valen».

Fredrika Bremerförbundets stipendieinstitution. Vid ansökningstidens utgång den 15 februari hafva 67 sökande anmält sig till de 23 stipendier, som för 1909 utdelas.

Trädgårdskurser för småbruksvinnor. Afgiftsfria praktiska och teoretiska trädgårdskurser för småbruksvinnor, äldre och yngre, börja nästk. 15 april vid Rösiöskolan. Till en början mottages endast ett mycket begränsadt antal. Närmare upplysningar lämnas af fröken Ruth Rösiö, Haga-berg pr Jönköping.

Föreningen Hem för arbeterskor i Stockholm, som af Stockholms stadsfullmäktige fått ett anslag af 2,000 kr. årligen, så snart föreningen öppnar ett nytt hem för minst 30 arbeterskor, har nu lyckats finna lämplig lokal till detta hem. I nr 19 Tomtebogatan ha förhyrts de fem sammanhängande öfversta våningarna och föreningen kommer att här kunna motta ett 40-tal hyresgäster. Utom hyresgästernas rum inrymmer lägenheten samlingsrum, rum för föreståndarinnan, 4 kök och ett badrum.

Föreningen har som bekant förut två hem, det ena Kungsholmsgatan 26, det andra Åsögatan 79 D. I dessa bo tillsammans 60 arbeterskor (fabriksarbeterskor, sömmerskor, bokbinderskor, butik- och lagerbiträden o. s. v.). Rummen delas af två eller tre hyresgäster, några enklerum finnas också. I köken få hyresgästerna själva laga sin mat mot en mindre afgift för kokgas.

Kvinnorna och kooperationen. Ett diskussionsmöte om kvinnorna och kooperationen var i förra veckan anordnad af Stockholms allmänna kvinnoklubb i Folkets hus B-sal. Inledningsföredraget hölls af fröken Anna Brita Bergstrand, som inledningsvis gaf en framställning af kooperationens förhållande till socialismen, hvarpå hon öfvergick till en skildring af kvinnornas ställning till kooperationen i England, föregångslandet på detta område, samt i en del andra länder. I Sverige hade kvinnornas deltagande i den kooperativa rörelsen gått utefter två linjer, den som följts af fröken Whitlock och som resulterade i bildandet af en kvinnornas egen konsumtionsförening, kvinnornas andelsförening "Svenska hem" och kvinnogillesrörelsen. Den speciellt kvinnliga konsumtionsrörelsen är ensam här i sitt slag, under det att kvinnogillena hastigt vuxit i antal och nu uppgå till 112 med omkring 4,000 medlemmar.

En liflig diskussion följde på föredraget.

"**När begreppen klarna**", fru Frigga Carlbergs röst-rättspjäs, har uppförts på Göteborgs Folkteater. Pjäsen, som redan spelats fyra gånger, har mottagits med synnerligt bifall af publiken.

Föreningsmeddelanden.

Fredrika-Bremerförbundets Arvikakrets höll sitt ordinarie årssammanträde torsdagen den 11 febr. Årsberättelse öfver kretsens verksamhet upplästes. Redogörelse lämnades öfver den af kretsen upprättade och underhållna barnkrubban. Barn i åldern 1½—7 år mottagas där till vård, för en afgift af 10 öre. Under år 1908 har å krubban vårdats 3,750 barn eller i medeltal 12 à 13 pr dag. Omkostnaderna har utgjort omkring 36 öre för hvarje barn pr dag, däri inberäknadt hyra, ved, lyse och löner för personalen.

Krubban, som började sin verksamhet 1 nov. 1907, har under hela denna tid kunnat glädja sig åt ett varmt intresse från alla samhällsklasser, hvilket bland annat gifvit sig uttryck i rikliga gåfvor, utan hvilka den ej kunnat existera. Äfven från myndigheternas sida har dess arbete blifvit beaktadt och uppskattadt. Revisorerna föreslogo full och tacksam ansvarsfrihet, som enhälligt beviljades. Den afgående styrelsen: fruarna Nanna Norbäck, kassaförvaltare, Signe Wallgren och Anna Lindström, fröknarna G. Nordström ordf. och A. Borgström, sekr. omvaldes enhälligt.

Revisorer blefvo fruarna Anna Rennerfelt och I. Wallenström. Styrelseuppleanter fruarna Clara Löthner, Elin Lundkvist, M. Hallqvist. Revisorssuppleanter fruarna H. Indebetou och Anna Winblad.

Kretsombud fru A. Lindström, suppl. Signe Wallgren. Mötet afslutades med ett amineradt samkväm.

Fredrika-Bremer-Förbundets Helsingborgskrets afhöll sitt årsmöte måndagen den 8 februari i Helsingborg, hvarvid pastor Stadener, f. d. legationspräst i Paris, höll ett intressant föredrag om »Feminismen i Frankrike.» Styrelseval förrättades, hvarvid återvaldes fröknarna Holst, Platen, Grönwall och Deshayes samt lektor E. Schiött. Fröknarna Signe Rosentvist och Elin Witt invaldes efter kyrkoherde Sandegård och fröken Wallengren, hvilka på grund af afflyttning från orten till kretsens stora saknad, icke kunde omväljas.

Mötet afslutades med en uppmaning till medlemmarne att aktivt verka för Dagnys spridning.

Vid Arboga F. K. P. R:s januarimöte höll fru Rut Edström, Västerås, föredrag med skioptikonbilder från röst-rättskongressen i Amsterdam förliden sommar, och fru Maja Strandberg, Västerås, talade om Örebromötet, uppvaktningen hos konungen samt festen på Skansen. Föredragen åhördes med största intresse af de till ett 70-tal närvarande deltagarne. Efteråt vidtog ett angenämt samkväm.

En lokalförening för kvinnans politiska rösträtt har i dagarna bildats i Avesta efter föredrag af fru Augusta Tønning. Föreningen, som utgör den 136:te i ordningen har anslutit sig till Landsföreningen.

Göteborgs F. K. P. R:s samhällskurser upptager för vårterminen föredrag af fru Elisabeth Anrep-Nordin om "Samhällets olycksbarn;" af fil. dr Lydia Wahlström om "Svensk kvinna inför svensk lag" och "Den svenska kvinnans kommunala och politiska ställning;" af fil. dr Gulli Petrini om "Ogifta mödrar och deras barns rättsliga ställning;" af fru Elisabeth Wærn-Bugge om "Kvinnan i kampen för tillvaron" (diskussion), samt af fil. kand. Ester Brisman om "Kvinnan och skyddslagstiftningen" (diskussion).

Dessutom ställes i utsikt föredrag af m:rs Carrie Chapman-Catt, den internationella rösträttsalliansens president.

Ett samkväm med rösträttsföredrag. För att förmedla ett sammanträffande mellan den på besök i Stockholm och redan från en föregående vistelse där kända rösträttskvinnan, mrs Coates-Hansen och en del af de ledande inom rösträttsföreningen i Stockholm samt några andra engelsktalande damer, hade en afton i förra veckan ett enskildt samkväm anordnats i Hushållsskolans lokal, Västra Trädgårdsgatan. Sammankomsten började med sittande supé. Det med blommor och en engelsk och en svensk flagga dekorerade bordet verkade helt festligt, och stämningen var ifrån början den bästa. Efter supén hade mrs Coates-Hansen vänligheten att på sitt bekanta, liffulla sätt berätta om det gångna årets mest anmärkningsvärda händelser i England. I entusiastiska ordalag talade hon om jättedemonstrationerna i London förra sommaren samt anförde med stor humor några drag ur den engelska suffragett-taktiken. Mr Hansen, som infunnit sig — ensam herre bland alla damerna — höll ett entusiastiskt tal för den kvinnliga rösträtten.

Mötet, som genom sin sällskapliga karaktär närmast påminde om de i England vanliga "drawingroommeetings", var det första af detta slag i Stockholm.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man *alltid* göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{4}$, 2:50 för $\frac{1}{2}$ och 1:25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) **Antingen:** Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid* minst 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) **Eller:** Man prenumererar å närmaste postkontor (ej annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sänder samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller 7 $\frac{1}{2}$ öre pr mm.)

Ung bildad flicka, resvan och språkkunnig med lust och fallenhet för sjukvård önskar plats som resällskap. Goda rekommendationer finnas. Svar till "W. G. W.", Gumælii Annonssbyrå, Malmö.

Yngre dam med elementarskolebildning, behärskande engelska språket, önskar mot fritt vivre anställning i Stockholm. Svar till "L. J.", Allm. Tidningskontoret.

En ung flicka af god familj med fast anställning önskar eftermiddagsarbete några dagar i veckan, antingen renskrifning, läxläsning e. d. Svar till "E. K." 1909" p. r. Postkontoret Riddaregatan.

I hem på landet sökes plats mot fritt vivre af bildad 18 års flicka, med lust och fallenhet att deltaga i alla husliga göromål. Något kunnig i sömnad. Svar till "Intresserad", Vestervik p. r.

En ung bildad, musikalisk flicka, något kunnig i handarb. samt maskinskrifning, önskar komma i tjänstemannahem eller herrgård som fruns närmaste hjälp; äfven villig deltaga i hushållet, samt önskar blifva ansedd som familjemedl., mot fritt vivre. Svar till "Familjemedlem", Falun p. r.

24 årig skånska önskar plats i bättre familj att deltaga i hushållsgöromål. Är kunnig i finare handarbeten och linnesömnad. På lön fästes ej afseende blott ett vänligt bemötande samt anses som medlem af familjen. Svar till "Skånska", Helsingborg p. r.

22 års flicka önskar nu genast plats i fam., kunnig i musik och kontorsgöromål, van att undervisa barn. Svar till "22 år, energisk 09", under adr. S. Gumælii Annonssb., Sthlm.

Rösträttslitteratur:

Skrifter utgifna af Centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt:

N:o I, Till regeringen från svenska kvinnor ingifna skrivelser i Rösträttsfrågan 1905—1906.....	—: 50
" II, Gustaf A. Aldén: Hvilka svenska kvinnor äga kommunal rösträtt? (pr 1,000 ex.)	6:—
" III, Mathilda Staël von Holstein: Målsmanskapet och kvinnans ställning inom äktenskapet enligt gällande svensk rätt	—: 50
" IV, Anna B. Wicksell: Om kommunal rösträtt för gifta kvinnor	—: 10
Ann Margret Holmgren: Strödda intryck från den Internationella kvinnorösträttskongressen i Köpenhamn.....	—: 10

Föreningens för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm flygblad:

N:o 1, Natanael Beskow: Till frågan om kvinnans politiska rösträtt	—: 05
" 2, Anna Whitlock: Bör den svenska kvinnan erhålla politisk rösträtt?	—: 10
" 3, Hilma Borelius: Hvarför är motståndet mot kvinnans politiska rösträtt oberättigadt?	—: 10
" 4, Lydia Wahlström: Principerna för kvinnans rösträtt	—: 10
" 5, Anna Whitlock: Hur bör den svenska kvinnan bereda sig för den politiska rösträtten?	—: 05
" 6, Lydia Wahlström: Lärdomar af den kvinnliga rösträttsrörelsen	—: 10
" 7, Några manliga inlägg i den kvinnliga rösträttsfrågan	—: 15
" 8, Lydia Wahlström: Högerkvinnorna och den nuvarande situationen	—: 05
Minneslista	—: 05
Georg Stjernstedt: Den svenska kvinnans rättsliga ställning.....	(—: 75) —: 60
Gustaf A. Aldén: Svenska kvinnans kommunala rättigheter och skyldigheter	—: 10
Lydia Wahlström: Den svenska kvinnorörelsen	—: 45
Ragnhild Modin: Bröllopet på Ensillre	—: 25
Hilda Sachs: Kvinnornas rösträtt. Svar till herr Adolf Hallgren	—: 25
Aнна Kleman: Kvinnans medborgarrätt	—: 25
Karl M. Lind: Kvinnornas rösträttskraft	—: —

Ofvanstående flygblad och broschyrer kunna rekvireras från F. K. P. R:s i Stockholm expedition Lästmakaregatan 6, Stockholm, som hålles öppen hvarje dag kl. 3—5 e. m. samt dessutom onsdagar kl. 7—8 e. m.

Vid rekvisition af minst 100 ex. af flygbladen nr:is 1—8 lämnas 25 proc. rabatt.

LEDIGA PLATSER.

Vid Majornas Elementarläroverk för flickor

blir höstterminen 1909 plats ledig för en ordinarie lärarinna med undervisningsskyldighet i *tyska, historia* och *svenska*. Kompetensfordringar: Högre lärarinneseminarium eller motsvarande. Minimilön omkr. 1,500 kr.

Vid samma läroverk önskas för läsåret 1909—1910 en vikarierande lärarinna med tjänstgöringsskyldighet i *svenska, tyska, matematik* och *naturkunnighet*. Kompetensfordringar: Högre lärarinneseminarium eller motsvarande. Lön 1,400 kr. Ansökningar, ställda till läroverkets styrelse torde *före den 14 Mars* insändas till Majornas Elementarläroverk för flickor, Karl Johansgatan 16, Göteborg.

Vid **Torshäll, Leksand**, mottagas några kvinnliga **trädgårdselever.**

Kurs för ordinarie elever 1 april —1 nov. Prospekt på begäran. **Lillie Landgren**, Torshäll, Leksand.

Högre Elementarläroverket i Halmstad för kvinnlig ungdom.

Lärarinnebefattning med undervisningsskyldighet i modersmålet och engelska språket på mellersta och högsta stadierna samt i matematik eller naturalhistoria på lägre stadium sökes hos skolans styrelse före den 10 instundande mars. Ansökningshandlingarna skola åtföljas af läkarebetyg. Begynnelse-lön 1,400 kronor med tre högre lönegrader: 1,600, 1,800 och 1,900 kronor efter respektive 5 års mellanrum.

Halmstad i februari 1909.

Styrelsen.

Rodenstamska

Slöjd- och Hushållsskolan

Hudiksvall

Husmoderskurs. Skolkökslärarinne-kurs. Slöjdläroverkskurs. Hemslöjds- och Växtfärgningskurs.

WELDON'S LADIES' JOURNAL.

nutidens bästa, i förhållande till sin volym och sitt rika innehåll **billigaste Mode-Tidning.**

Utkommer i midten af hvarje månad och innehåller jämte ca 50—60 st. **modebilder i svart, en kolorerad modeplansch** med 6—10 dräkter, **tillskärningsmönster** (tillklippta) för dräkter, blusar och kappor, handarbetsmönster samt ett **omslag med kolorerade bilder.**

Pris pr häfte 40 öre.

För att göra journalen tillgänglig och användbar för alla, lämnas till hvarje nummer **gratis ett Svenskt Texthäfte.**

Ringnér & Enewald's Bokhandel
Göteborg.

Den ömmaste fot kan fördraga

Raja-

strumpan, ty den har inga sömmar och knutar i foten, utan är alltigenom mjuk och behaglig.

Raja-strumpan säljes endast i

A.-B. Strumpfabriken Rajas Fabriksbod, G:la Kungsholmsbrog. 13.

LUXLAMPAN

är den enda fotogenglödljuslampa, som kan skötas af köparen själf. Drifves med **kolsyra eller luft.** Kan i en handvändning förändras från det ena systemet till det andra. Begär katalog. — Offerter prompt kostnadsfritt.

AKTIEBOLAGET LUX, STOCKHOLM 8.
Riks 32 73, 33 68, 40 80. Allm. 1 91, 7 91, 61 91.

Mondamin.

Majsprodukt. Det bästa för varma mjölkpuddingar. Se beskrifningen, som åtföljer hel- och halfskålpundspaketen (eng. vikt). Finnes att köpa öfverallt. Mondamin är så gifvande, att endast en ringa mängd åtgår till en pudding.

FISKFÄRS, FISKPUDDING & FISKBULLAR

af finaste beskaffenhet

tillverkas dagligen och hemsändes efter tillsägelse

STOCKHOLMS FISKFÖRÄDLINSEFABRIK

Allm. Tel. 67 39 BLASIEHOLMSGATAN 3 Allm. Tel. 67 39.

Ett kaffes arom

är till stor del beroende på konstruktionen af de maskiner, på hvilka det är rostadt. Ju bättre maskiner man använder vid rostningen, desto mera fullkomligt utvecklas aromen, under det alla ohälsosamma ämnen aflägsnas.

Karlbergs Specialblandning à l: 50 pr kg.

består af flera ädla kaffesorter sammanblandade samt rostar på nutidens förnämsta rostningsmaskin i eget förstklassigt rosteri.

OBS! Renaste smak, högsta arom samt mest omtyckta kaffe i marknaden. Till landsorten mot efterkräf.

K. W. Karlberg

Mäster-Samuelsgatan 10.
(hörnet af Norrlandsg.)
Kaffeaffär En gros et en Detail.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelg. 25.

Rikstel. 68 98. Allm. tel. 82 11.

Folkskolans Barntidning

utgifven och redigerad af **STINA QUINT**, utkommer 1909 i sin adertonde årgång.

Ett rikt illustrerat nummer hvarje vecka, 36 veckor under året.

Bästa och lämpligaste läsning för barn af alla samhällsklasser.

Prenumerera å närmaste postkontor. Pris för helt år Kronor 1: 65, halft år 90 öre.

100-tals bitar randigt bomullstyg till förkläden, inneh. 2 met., äkta färg, ljus- eller mörkrandigt, erhålles till 73 öre, 10 bit. 7 kr. Otto Oskarson, Gamla Kungsholmsbrog. 23 A, Stockholm.

Mélanogène,

Diquemare — färgar hår, skägg och ögonbryn — håller färgen i månader. Endast i

Franska Parfymmagasinet
21 Drottninggatan 21, Stockholm.

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m. Muntliga och skriftliga upplysningar genom

Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå,
54 Drottninggatan.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

La Française. Af *Elisabeth Krey.*

Hvad vi vunno den 10 februari 1909.

Deklarationsplikt och rösträtt. Af *M. S. v. H.*

Allmänhetens ökade kraf på skolan i våra dagar. Af *Tyra Kullgren.*

Den äkta kärleken. Af *K. J.*

Ur rösträttsdebatterna den 10 februari.

Jeanne d'Arc — en kvinnlig riddare. Af *Sigrid Platen.*

Riksdagen.

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

Prenumerations å Dagny sker å närmaste postanstalt eller bokhandel.